

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

26. september 2013*

»Appel — Det Europæiske Kemikalieagentur (ECHA) — registrering, vurdering og godkendelse af kemikalier — forordning (EF) nr. 1907/2006 (REACH-forordningen) — artikel 57 og 59 — stoffer, der kræver godkendelse — identifikation af acrylamid som et særligt problematisk stof — optagelse på kandidatlisten over stoffer — offentliggørelse — søgsmålsfrist — artikel 102, stk. 1, i Rettens procesreglement — dato, hvorfra denne frist skal beregnes ved et søgsmål til prøvelse af en afgørelse, der kun er offentliggjort på internettet — retssikkerhed — effektiv domstolsbeskyttelse«

I sag C-625/11 P,

angående appel i henhold til artikel 56 i statuten for Den Europæiske Unions Domstol, iværksat den 30. november 2011,

Polyelectrolyte Producers Group GEIE (PPG), Bruxelles (Belgien),

SNF SAS, Andrézieux-Bouthéon (Frankrig),

ved advokats R. Cana og K. Van Maldegem,

appellanter,

de øvrige parter i appelsagen:

Det Europæiske Kemikalieagentur (ECHA) ved M. Heikkilä og W. Broere, som befuldmægtigede, bistået af advokat J. Stuyck,

sagsøgt i første instans,

Kongeriget Nederlandene ved C. Wissels og B. Koopman, som befuldmægtigede,

Europa-Kommissionen ved P. Oliver og E. Manhaeve, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

intervenienter i første instans,

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, L. Bay Larsen, og dommerne J. Malenovský, U. Löhms (refererende dommer), M. Safjan og A. Prechal,

* Processprog: engelsk.

generaladvokat: P. Cruz Villalón

justitssekretær: ekspeditionssekretær L. Hewlett,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 14. november 2012,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 21. marts 2013,

afsagt følgende

Dom

- 1 Med deres appel har Polyelectrolyte Producers Group GEIE (PPG) (herefter »PPG«) og SNF SAS (herefter »SNF«) nedlagt påstand om ophævelse af Den Europæiske Unions Rets kendelse af 21. september 2011, PPG og SNF mod ECHA (sag T-268/10, Sml. II, s. 6595, herefter »den appellerede kendelse«), hvorved Retten afviste deres søgsmål med påstand om annullation af det Europæiske Kemikalieagenturs (ECHA) afgørelse, hvorved acrylamid (EF nr. 201-173-7) identificeres som et stof, der opfylder kriterierne i artikel 57 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1907/2006 af 18. december 2006 om registrering, vurdering og godkendelse af samt begrænsninger for kemikalier (REACH), om oprettelse af et europæisk kemikalieagentur og om ændring af direktiv 1999/45/EF og ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 793/93 og Kommissionens forordning (EF) nr. 1488/94 samt Rådets direktiv 76/769/EØF og Kommissionens direktiv 91/155/EØF, 93/67/EØF, 93/105/EF og 2000/21/EF (EUT L 396, s. 1, og berigtigelse i EUT 2007 L 136, s. 3, herefter »REACH-forordningen«), og hvorved acrylamid blev opført på en liste over stoffer, der senere skulle optages i bilag XIV til forordningen, i henhold til sidstnævntes artikel 59 (herefter »den anfægtede afgørelse«).

Retsforskrifter

REACH-forordningen

- 2 Artikel 57 i REACH-forordningen, der angiver de stoffer, der kan optages i dennes bilag XIV, har følgende overskrift: »Stoffer til optagelse i bilag XIV«. Denne forordnings artikel 57, litra a) og b), angiver de stoffer, der opfylder kriterierne for klassificering som kræftfremkaldende og mutagene i visse kategorier.
- 3 Forordningens artikel 59 med overskriften »Identifikation af de stoffer, der er nævnt i artikel [57]« bestemmer følgende:

»1. Proceduren i stk. 2-10 finder anvendelse med henblik på identifikation af stoffer, der opfylder kriterierne i artikel 57, og udarbejdelse af en liste over stoffer, der senere skal optages i bilag XIV [(herefter »kandidatlisten«)]. [...]

[...]

10 [ECHA] skal offentliggøre og ajourføre den i stk. 1 nævnte liste på sin hjemmeside, så snart der er truffet afgørelse om at optage stoffet.«
- 4 Artikel 94, stk. 1, i REACH-forordningen bestemmer, at en sag kan indbringes for Retten eller Domstolen i henhold til artikel 263 TEUF for at anfægte en afgørelse truffet af ECHA's Klageudvalg eller i tilfælde, hvor sagen ikke kan påklages til udvalget, af ECHA.

- 5 Der findes ikke nogen klage mulighed ved Klageudvalget i forhold til afgørelser truffet i henhold til denne forordnings artikel 59.

Rettens procesreglement

- 6 Artikel 102 i Rettens procesreglement [herefter procesreglementet] bestemmer:

»1. Når fristen for anlæggelse af søgsmål til prøvelse af en institutions retsakter begynder at løbe fra tidspunktet for offentliggørelsen af retsakten, regnes fristen i overensstemmelse med artikel 101, stk. 1, litra a), fra udløbet af fjortendedagen efter datoen for offentliggørelsen af retsakten i *Den Europæiske Unions Tidende*.

2. Procesfristerne forlænges under hensyn til afstanden med en fast særlig frist på ti dage.«

Sagens baggrund og den anfægtede afgørelse

- 7 PPG er en europæisk økonomisk firmagruppe, der repræsenterer producenter og/eller importører af polyelektrolytter, polyacrylamid og/eller andre polymerer, der indeholder acrylamid. SNF er blandt gruppens medlemmer.
- 8 Den 25. august 2009 sendte Kongeriget Nederlandene ECHA et dossier, som det havde udarbejdet vedrørende identifikation af acrylamid som et stof, der opfylder kriterierne i REACH-forordningens artikel 57, litra a) og b).
- 9 Ved afslutningen af proceduren i REACH-forordningen artikel 59 traf ECHA den anfægtede afgørelse, hvorved acrylamid blev identificeret som et stof, der opfylder kriterierne i forordningens artikel 57, og hvorved acrylamid blev optaget på kandidatlisten.
- 10 Den 30. marts 2010 blev denne liste, der omfattede acrylamid, offentliggjort på ECHA's hjemmeside i henhold til REACH-forordningen artikel 59, stk. 10.

Retsforhandlingerne ved Retten og den appellerede kendelse

- 11 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 10. juni 2010 anlagde PPG og SNF sag med påstand om annullation af den anfægtede afgørelse.
- 12 Den 5. november 2010 fremsatte ECHA ved dokument indleveret til Rettens Justitskontor en formalitetsindsigelse over for søgsmålet. ECHA gjorde tre formalitetsindsigelser gældende vedrørende principalt manglende overholdelse af søgsmålsfristen og subsidiært, at appellanterne ikke var umiddelbart berørt, og at den anfægtede afgørelse ikke vedrører dem individuelt, idet den ikke udgør en regelfastsættende retsakt som omhandlet i artikel 263, stk. 4, TEUF.
- 13 Kongeriget Nederlandene og Europa-Kommissionen blev tilladt at intervenere i sagen til støtte for ECHA's påstande. Kommissionen støttede ECHA's argumentation vedrørende den manglende overholdelse af søgsmålsfristen og gjorde ligeledes gældende, at søgsmålet burde afvises på grund af litispændens.
- 14 For så vidt angår den manglende overholdelse af søgsmålsfristen gjorde ECHA og Kommissionen i det væsentlige gældende, at den anfægtede afgørelse blev offentliggjort den 30. marts 2010, og at den frist, der er fastsat i artikel 263, stk. 6, TEUF for et søgsmål til prøvelse af denne afgørelse, løb indtil den 30. maj 2010. Fra denne sidste dato begyndte den yderligere afstandsfrist på ti dage i henhold til

Rettens procesreglements artikel 102, stk. 2, at løbe, således at fristen for at anlægge en sag sammenlagt udløb den 9. juni 2010. Heraf følger, at det af PPG og SNF anlagte søgsmål, der blev anlagt den 10. juni 2010, var anlagt for sent.

- 15 Appellanterne gjorde gældende, at procesreglementets artikel 102, stk. 1, finder anvendelse, idet de var af den opfattelse, at søgsmålsfristen skulle beregnes fra udløbet af den 14. dag efter datoen for offentliggørelsen af den anfægtede afgørelse, således at fristen var blevet overholdt i den foreliggende sag.
- 16 I den appellerede kendelses præmis 33 fastslog Retten, at sidstnævnte bestemmelse ifølge sin ordlyd kun finder anvendelse på retsakter, der er offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende*, hvorimod offentliggørelsen af kandidatlisten i henhold til REACH-forordnings artikel 59, stk. 10, foretages på ECHA's hjemmeside, og der ikke findes nogen anden bestemmelse i forordningen, hvorefter det kræves, at der foretages en anden form for offentliggørelse.
- 17 I den henseende bemærkede Retten i kendelsens præmis 35 for det første, at offentliggørelsen, der alene sker på internettet, foretages elektronisk, således at de retsakter, der offentliggøres på denne måde, er tilgængelige for hele offentligheden i Den Europæiske Union samtidigt. Selv om en elektronisk udgave af *Den Europæiske Unions Tidende* også er tilgængelig på internettet, er det ifølge Retten derimod kun den trykte version, der skal anses for autentisk.
- 18 Retten fastslog derefter i den appellerede kendelses præmis 37, at retspraksis på området for offentliggørelse af afgørelser vedrørende statsstøtte ikke kan overføres på den foreliggende sag. Den anførte i den henseende, at hvis den omstændighed, at tredjemand gives fuldstændig adgang til ordlyden af en afgørelse, som er anbragt på en hjemmeside, kombineret med meddelelsen af et resumé i *Den Europæiske Unions Tidende* ifølge denne retspraksis giver anledning til, at procesreglementets artikel 102, stk. 1, finder anvendelse, er en offentliggørelse i *Den Europæiske Unions Tidende* udtrykkeligt foreskrevet for denne type sager i artikel 26 i Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 af 22. marts 1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af [artikel 108 TEUF] (EUT L 83, s. 1).
- 19 Endelig afviste Retten i den appellerede kendelses præmis 38 appellanternes argument, hvorefter appellanterne bliver forskelsbehandlet eller udsættes for vilkårlig behandling, når Rettens procesreglements artikel 102, stk. 1, ikke finder anvendelse på offentliggørelser, som i henhold til EU-retten udelukkende foretages på internettet. Retten vurderede, at en persons faktiske og retlige situation, efter offentliggørelsen af en retsakt i *Den Europæiske Unions Tidende*, ikke kan sidestilles med den situation, som samme person befinder sig i, når offentliggørelsen af en retsakt udelukkende sker på internettet. Ifølge Retten er den omstændighed, at tidspunktet for offentliggørelsen af den anfægtede afgørelse på ECHA's hjemmeside betragtes som tidspunktet for offentliggørelse som omhandlet i artikel 263, stk. 6, TEUF, desuden med til at sikre ligebehandlingen af alle berørte parter, idet fristen for at anlægge sag til prøvelse af den anfægtede afgørelse beregnes ens for alle parter. Retten tilføjede, at forskellene ved beregningen af søgsmålsfristen, afhængigt af, om offentliggørelsen sker i *Den Europæiske Unions Tidende* eller på internettet, under alle omstændigheder også er berettigede som følge af de særlige forhold, der kendetegner sidstnævnte offentliggørelse.
- 20 På grundlag af en prøvelse af formalitetsindsigelsen vedrørende manglende overholdelse af søgsmålsfristen afviste Retten søgsmålet anlagt af PPG og SNF uden at undersøge de øvrige formalitetsindsigelser, som ECHA og Kommissionen havde gjort gældende.

Parternes påstande

- 21 Appellanterne har nedlagt påstand om, at den appellerede kendelse ophæves, og at den anfægtede afgørelse annulleres, eller subsidiært, at sagen hjemvises til Retten med henblik på realitetsbehandling af appellanternes søgsmål, og at ECHA tilpligtes at betale sagens omkostninger for de to instanser.
- 22 ECHA og Kongeriget Nederlandene og Kommissionen, der har interveneret til støtte for ECHA i første instans, har nedlagt påstand om, at appellen forkastes som ugrundet, og at appellanterne tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Appellen

Parternes argumenter

- 23 Appellanterne har gjort et enkelt anbringende gældende om, at Retten har begået en retlig fejl ved fortolkningen og anvendelsen af procesreglementets artikel 102, stk. 1, hvilket har haft til følge, at der er sket en tilsidesættelse af princippet om effektiv domstolsbeskyttelse. Appellanterne har gjort gældende, at fristen på 14 dage i denne bestemmelse finder anvendelse på alle offentliggjorte afgørelser og ikke kun dem, som offentliggøres i *Den Europæiske Unions Tidende*.
- 24 I den henseende har appellanterne gjort gældende, at de principper, der ligger til grund for en hensyntagen til den periode på 14 dage, der er fastsat i artikel 102, stk. 1, ved fastsættelsen af søgsmålsfristen, dvs. principperne om retssikkerhed og om lighed for tredjemænd, ligeledes finder anvendelse på offentliggørelse på internettet. For så vidt angår præmis 37 i den appellerede kendelse er det deres opfattelse, at den formelle afgørelse er offentliggjort på internettet for så vidt angår såvel den anfægtede afgørelse som de afgørelser, der træffes inden for statsstøtteområdet, og som har givet anledning til den retspraksis, som Retten har støttet sig til på dette punkt. Retten har således begået en retlig fejl ved at sondre mellem disse to tilfælde.
- 25 I modsætning til det, som Retten konkluderede i den appellerede kendelses præmis 38, er en persons retlige og faktiske situation efter offentliggørelsen af en retsakt i *Den Europæiske Unions Tidende* identisk med den situation, som samme person befinder sig i, når offentliggørelsen af en retsakt udelukkende sker på internettet, således at den manglende anvendelse af procesreglementets artikel 102, stk. 1, på den sidstnævnte type af offentliggørelse udgør en forskelsbehandling og en vilkårlig behandling.
- 26 I henhold til ECHA, støttet af Kongeriget Nederlandene, skal denne bestemmelse ikke anvendes ud over sin ordlyd. I den henseende har agenturet anført, at en streng overholdelse af EU-bestemmelser om søgsmålsfrister på den ene side opfylder kravet om retssikkerhed og nødvendigheden af at undgå enhver forskelsbehandling eller vilkårlighed i retsplejen og på den anden side, at disse frister, der er blevet fastsat med henblik på at tilvejebringe klarhed og retssikkerhed, er ufravigelige og følgelig ikke kan fraviges af parterne eller dommeren. Retten kan kun udvide anvendelsesområdet for dens procesreglements artikel 102, stk. 1, ved at ændre procesreglementet. ECHA har ligeledes fremhævet, at der er en forskel mellem offentliggørelse på internettet og offentliggørelse i *Den Europæiske Unions Tidende*.
- 27 Kommissionen er af den opfattelse, at appellanterne kun er blevet udsat for forskelsbehandling eller vilkårlig behandling, såfremt de var blevet givet en kortere frist end den, som andre parter, der befandt sig i samme situation, dvs. dem, der ligeledes ønskede at anfægte lovmæssigheden af kandidatlisten, var blevet givet. Som Retten fastslog i den appellerede kendelses præmis 38, befinder en person, der ønsker at anfægte en retsakt, som alene er offentliggjort på et EU-organs hjemmeside, sig i

en anderledes situation end en person, der søger at få annulleret en retsakt, som er offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende*. Kommissionen har ligeledes gjort gældende, at Retten ikke begik en retlig fejl i den appellerede kendelses præmis 35 og 37.

Domstolens bemærkninger

- 28 Det bemærkes for det første, at det er ubestridt, at en ECHA-afgørelse vedrørende optagelse af et stof på kandidatlisten udgør en anfægtelig retsakt som omhandlet i artikel 263, stk. 1, TEUF. REACH-forordningens artikel 94, stk. 1, bestemmer, at der kan anlægges sag til anfægtelse af en ECHA-afgørelse i henhold til artikel 263 TEUF, bl.a. når der ikke er klageadgang til ECHA's klageudvalg. Dette er tilfældet for afgørelser truffet i henhold til denne forordnings artikel 59.
- 29 For så vidt angår en offentliggjort retsakt bestemmer artikel 263, stk. 6, TEUF, at der er en søgsmålsfrist på to måneder fra denne retsakts offentliggørelse. Rettens procesreglements artikel 102, stk. 1, bestemmer, at når fristen for anlæggelse af søgsmål til prøvelse af en institutions retsakter begynder at løbe fra tidspunktet for offentliggørelsen af retsakten, regnes fristen fra udløbet af fjortendedagen efter datoen for offentliggørelsen af retsakten i *Den Europæiske Unions Tidende*.
- 30 I modsætning til hvad Retten fastslog i den appellerede kendelses præmis 33, fremgår det ikke af sidstnævnte bestemmelse, at denne kun finder anvendelse på retsakter offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende*.
- 31 Som generaladvokaten har anført i punkt 76 og 77 i sit forslag til afgørelse, kan den måde, hvorpå første led af sætningen i Rettens procesreglements artikel 102, stk. 1, er formuleret, ligesom artikel 263, stk. 6, TEUF henviser til offentliggørelse af retsakter i almindelighed. Benævnelsen af *Den Europæiske Unions Tidende* i denne sætnings andet led kan således forklares ved den blotte omstændighed, at en offentliggørelse i Tidende var den eneste, der var forudset på tidspunktet for vedtagelsen af dette procesreglement.
- 32 Det følger heraf, at det ikke kan udelukkes, at bestemmelsen i Rettens procesreglements artikel 102, stk. 1, finder anvendelse på en retsakt, der udelukkende offentliggøres på internettet, som den anfægtede retsakt.
- 33 For så vidt som formuleringen af Rettens procesreglements artikel 102, stk. 1, kan give anledning til tvivl, skal der i øvrigt i mangel af vægtigere modstående hensyn lægges vægt på den fortolkning, der ikke medfører, at søgsmålsadgangen forældes, hvilket vil kunne berøve de berørte parter deres ret til domstolsbeskyttelse (jf. i denne retning dom af 5.4.1979, sag 117/78, Orlandi mod Kommissionen, Sml. s. 1613, præmis 11).
- 34 Mere generelt bemærkes, at der, når en bestemmelses ordlyd er uklar, skal tages hensyn til den kontekst, hvori denne bestemmelse indgår, og de formål, der forfølges med denne (jf. i denne retning dom af 19.12.2012, sag C-149/11, Leno Merken, EU:C:2012:816, præmis 39).
- 35 I den henseende bemærkes, at formålet med den frist på 14 dage, der er fastsat i Rettens procesreglements artikel 102, stk. 1, er at sikre de berørte parter et tilstrækkeligt tidsrum til at anlægge sag til prøvelse af offentliggjorte retsakter og således sikre retten til effektiv domstolsbeskyttelse, der er sikret i artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder.

- 36 For så vidt som det, som det er fastslået i denne doms præmis 31, er muligt at fortolke Rettens procesreglements artikel 102, stk. 1, som omfattende enhver offentliggjort retsakt, uanset på hvilken måde den offentliggøres, skal denne bestemmelse fortolkes i denne retning for at undgå, at berørte parter, der tror, at der er et yderligere tidsrum på 14 dage til at anlægge sag, fratages retten til effektiv domstolsbeskyttelse.
- 37 Heraf følger, at Retten har begået en retlig fejl ved at fastslå, at denne bestemmelse kun finder anvendelse på retsakter, der er offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende*, og ved følgelig at afvise det af PPG og SNF anlagte søgsmål.
- 38 Henset til ovenstående betragtninger skal appellanternes eneste anbringende tiltrædes, og følgelig skal deres appel tages til følge, og den appellerede kendelse ophæves.
- 39 Ifølge artikel 61, stk. 1, i statuten for Den Europæiske Unions Domstol kan Domstolen, såfremt den ophæver den af Retten truffne afgørelse, selv træffe endelig afgørelse, hvis sagen er moden til påkendelse, eller hjemvise den til Retten til afgørelse.
- 40 Da sagen i det foreliggende tilfælde ikke er moden til påkendelse, hjemvises sagen til Retten, og afgørelsen om sagens omkostninger udsættes.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Fjerde Afdeling):

- 1) **Den Europæiske Unions Rets kendelse af 21. september 2011, PPG og SNF mod ECHA (sag T-268/10), ophæves.**
- 2) **Den foreliggende sag hjemvises til Retten.**
- 3) **Afgørelsen om sagens omkostninger udsættes.**

Underskrifter